

Vertrouwen in vaccinatie

EÉN VAN DE SPREKERS TIJDENS HET '2^{gste} VALENTIJNS VACCINATIESYM-POSIUM' WAS PROFESSOR HEIDI LARSON, EÉN VAN DE OPRICHTERS VAN HET 'VACCINE CONFIDENCE PROJECT' (LONDON SCHOOL OF HYGIENE AND TROPICAL MEDICINE, LONDON, UK). HET 'VACCINE CONFIDENCE PROJECT' HANTEERT EEN MULTIDISCIPLINAIRE BENADERING VOOR HET BESTUDEREN VAN DE AARZELING TEN AANZIEN VAN HET GEBRUIK VAN VACCINS.

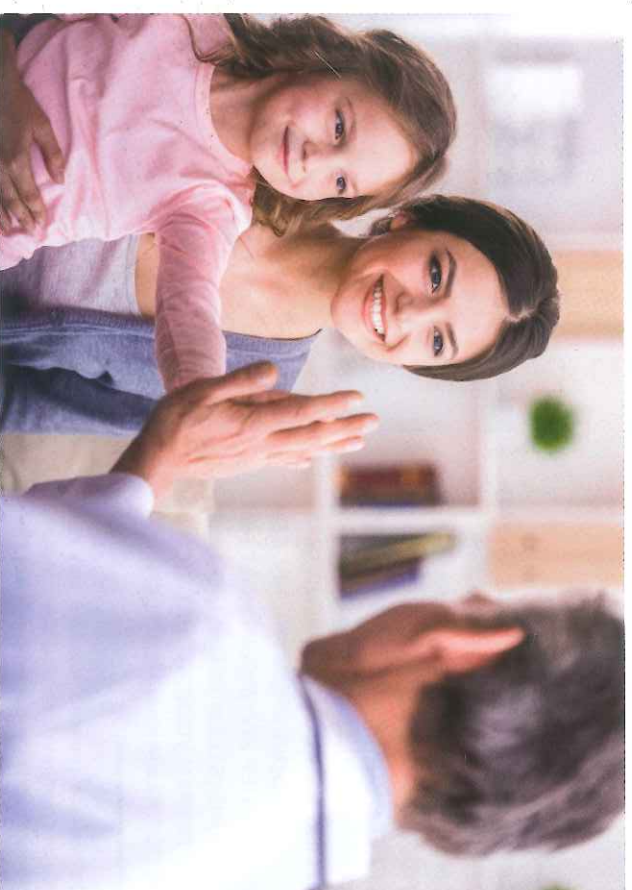
Het project omvat onderzoekers uit diverse domeinen: politieke wetenschappen, geneeskunde, psychologie, informatica, antropologie, wiskundige modellering en veel meer. De onderzoekers bestuderen hoe geruchten over vaccins ontstaan en houdendheid of de weigering om zich te laten vaccineren – het fenomeen dat als 'vaccine hesitancy' wordt omschreven – is een complex en veelzijdig probleem. Algemeen wordt aangenomen dat de argumenten van tegenstanders van vaccinatie in drie grote groepen kunnen worden ondergebracht: 1) De vaccinatie veroorzaakt meer schade dan de infectieziekte zelf; 2) De vaccins bevatten toxische bestanddelen; en 3) De vaccinatie zorgt niet voor een blijvende immuniteit. De terughoudendheid of de weigering om zich te laten vaccineren is geen fenomeen dat startte met de COVID-19 pandemie en het onderzoek naar 'vaccine hesitancy' door professor Heidi Larson startte al meer dan tien jaar geleden. Enkele jaren geleden publiceerde professor Larson een artikel in het wetenschappelijk tijdschrift 'Vaccine' waar dieper werd ingegaan op de invloed van het vaccinatiegedrag van de arts op de vaccinatieadviezen aan de patiënten.¹

Het belang van de arts bij de vaccinatiebeslissing

Vaccinatie wordt vaak genoemd als één van de meest doeltreffende interventies om infectieziekten onder controle te krijgen.² Hoewel de meeste mensen het door de overheid voorgestelde vaccinatieschema volgen, wordt het vaccinatiesucces op de proef gesteld door individuen en groepen die ervoor kiezen de vaccinatie uit te stellen of te weigeren. De zeer belangrijke rol van de gezondheidswerkers in het algemeen en van de artsen in het bijzonder in het besluitvormingsproces voor vaccinatie werd in diverse studies bewezen. Artsen behoren tot de groep van personen die de sterkste invloed heeft bij vaccinatiebeslissingen. In een onderzoek in zes Europese landen werden de huisarts, de apotheker en het plaatselijke ziekenhuis genoemd als de meest betrouwbare bronnen over gezondheid, geneesmiddelen en vaccins. Er zijn echter sommige zorgverleners die vinden dat ze niet optimaal voorbereid zijn om vragen te beantwoorden of moeilijke gesprekken te voeren met de personen die aarzelen om gevaccineerd te worden.

"Uit verschillende studies bleek dat huisartsen die zelf gevaccineerd waren – of van plan waren zich te laten vaccineren – vaker vaccinatie aan hun patiënten aanbevelen. Sommige gevaccineerde zorgverleners waren van mening dat ze door zichzelf te laten vaccineren een geruststellend voorbeeld konden zijn voor de patiënten en vooral voor degenen die zich zorgen maken. In termen van vertrouwen raadden zorgverleners met meer kennis over het vaccin vaker vaccinatie aan. We stelden in ons onderzoek wel vast dat er meer ondersteuning nodig is voor de artsen en vooral voor het omgaan met moeilijke gesprekken met een patiënt of een ouder die zich – of zijn kind – niet wil laten vaccineren. Een gebrek aan paraatheid om patiënten te adviseren over vaccinatie en een gebrek aan training zijn remmende factoren voor het aanbevelen van een vaccin. Ten slotte rapporteren veel artsen een toegenomen werkdruk en beperkte middelen als obstakels om de patiënten die aarzelen over vaccinatie te overtuigen van de waarde en het nut van vaccinatie," aldus professor Heidi Larson.

Franse onderzoekers hebben enkele jaren geleden al bevestigd dat er bijkomende acties moeten ondernomen worden om de zorgverleners te ondersteunen bij het overtuigen van personen die terughoudend of weigerachtig zijn met betrekking tot vaccins.³ Naast het identificeren van de behoefte aan meer training of informatie over de risico's en de voordelen van vaccins, onderstrepen deze onderzoekers het belang van het ontwerpen en evalueren van communicatiemiddelen voor zorgverleners, zodat ze moeilijke discussies kunnen aangaan met patiënten die aarzelen over vaccinatie. Een belangrijk kernpunt dat naar voren kwam in de voorgestelde acties was het belang van het versterken van het vertrouwen tussen de artsen en zorgverleners enerzijds en de gezondheidsautoriteiten anderzijds.

Figuur 2. De arts speelt, ook vandaag nog, een cruciale rol bij de vaccinatiebeslissingen van kinderen en volwassenen.

Een stap in de richting hiervan zou een grotere betrokkenheid van de zorgverleners zijn bij een deel van de besluitvorming rond de vaccinatieaanbevelingen en beleidsmaatregelen die zij in de dagelijkse praktijk moeten uitvoeren.

COVID-19 en 'vaccine hesitancy'

De COVID-19-pandemie en de uitgebreide vaccinatiecampagne met meerdere nieuwe COVID-19 vaccins hebben wereldwijd de aandacht gevestigd op de uitdaging van terughoudendheid met betrekking tot vaccins. De term 'vaccine hesitancy' werd nooit zo vaak gebruikt als de voorbije twee jaar. Voor de WHO was dit geen verrassing, want ze had al voor de start van de COVID-19 pandemie de aarzeling rond het gebruik van vaccins genoemd als één van de top tien wereldwijde gezondheidsbedreigingen.

"De komende maanden zullen cruciaal zijn bij het navigeren door een pandemie in de context van de laatste nieuwe en toekomstige SARS-CoV-2-varianten. De

Dr. M. Aerts

Referenties

1. Paterson P, et al. Vaccine hesitancy and healthcare providers. *Vaccine* 2016; 34: 6700-6706.
2. Andre E, et al. Vaccination greatly reduces disease, disability, death, and inequity worldwide. *WHO Publication*.
3. Vergier P, et al. Vaccine hesitancy among general practitioners and its determinants during controversies: a national cross-sectional survey in France. *eBioMedicine* 2015; 2: 891-897.

Figuur 1. Professor Heidi Larson.